

PARAPSYKOLOGISKA

Notiser och Nyheter

från Sällskapet för Parapsykologisk Forskning (SPF)

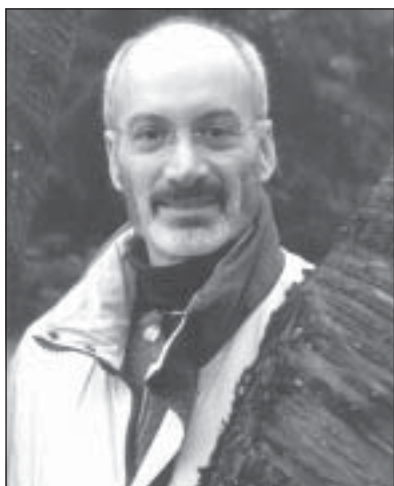
Nr 28

Maj 2005

Torsdagen den 26 maj 2005

kl. 19.00

med stöd av John Björkhems Minnesfond:

Professor

STEPHEN BRAUDE

filosof och författare
University of Maryland:

Survival Research Can we make science out of it?

Kan man forska vetenskapligt kring överlevnad?

Plats: Samlingssal 35, Brygghuset
Norr tullsgatan 12 N
T-bana Odenplan

Entré: 150:-. Medlemmar 100:-
Paus för kaffe

Vårens sista föredrag

Immortal remains

Vårens sista föredrag blir som tidigare annonserat, med *Stephen Braude* den 26 maj. Jag har haft nöjet träffa honom vid flera PA-konferenser, särskilt i USA. Han är professor i filosofi vid University of Maryland i USA och redogör i en ny bok *Immortal remains* för olika teorier och upplevelser som stöder hypotesen om liv efter döden. Se bl a recensio-

nen av Braudes bok i nyhetsbrev i höstas.

Videokväll

Därutöver ordnar vi som tidigare annonserats en videokväll den 12 maj, en kväll som var vikt för Peter Fenwick, som dock fick förhinder. Vi planerar i stället att bl a visa ett franskt tv-reportage om parapsykologi som gick i SVT i slutet av januari (om vi bara kan ordna detta program på video). Annars blir det andra aktuella videofilmer.

UR INNEHÅLLET

- Förskjuts 'professuren i parapsykologi' mot psykologi? 4
- Konferens i Liverpool med Etzel Cardena och ledande parapsykologer 5
- Daryl Bem - ledande socialpsykolog blir ledande parapsykolog 6
- Telepatisk förmåga - hur då? 8
- Bok om fenomen som förändrar medvetandet 9
- Ny bok om pseudovetenskap håller inte måttet 10

Ordförande har ordet: .....

Om detta nyhetsbrev

Rapport från årsmötet. Till att börja med kan vi konstatera att den sittande styrelsen för SPF resp JBM (John Björkhems Minnesfond) fick ansvarsfrihet. Eftersom vi inte hade någon valberedning utsåg styrelsen en kommitté inom styrelsen att komma med ett förslag, Joakim Westerlund (på Psykologiska Institutionen, Stockholms Universitet) och Jan Fjellander. Tack vare intensivt arbete in i det sista lyckades de presentera ett förslag till ny styrelse. Som resultat blev Anneli Goulding suppleant och fortsätter att vara kassör ett år till. Hon byter plats med Madeleine Lagerfelt-Lienhard. Louise Ramsby har sagt sig vara intresserad att ingå i styrelsen. Likaså har några elever till Joakim ställt sig öppna att ingå i styrelsen. Så Louise valdes in att under en introduktionsperiod vara suppleant, liksom Gergö Hadlaczkzy och Fredrik Daun (som adjungerad). Sonny Sandin och Hans Jungstedt fortsätter som revisorer, Robert Carleson fortsätter som suppleant och Jajja Deboussard accepterade på årsmötet att bli den andra revisorssuppleanten.

Valberedning är fortfarande oklar. Eve Suurvee-Råstrand accepterade att ingå, liksom Erik Nissen, som pga att han bor i Orsa dock behöver två andra baserade i Stockholm för att acceptera. Så vi letar ett namn till.

På årsmötet väcktes vidare förslag att man till **Akademiska Rådet** skulle välja in Jan Fjellander. Detta var första gången som ett förslag om inval i 'Rådet' väckts först på årsmötet. Det är oklart om detta förfarande är lämpligt (även om stadgarna tillåter det), så frågan ska först diskuteras i styrelsen. Över huvud taget är det väl lämpligt att förslag till både styrelse och akademiskt råd 'stäms av' med sittande styrelse, men detta ska diskuteras.

Som **hedersmedlem** valdes *Adrian Parker*. Årsmötet beslöt också välja *Stanley Krippner* som hedersmedlem om han samtycker, och det har han gjort.

Tidigare beslut om att styrelse har rätt till gratis medlemskap och gratis entré vid föredrag bekräftades. Styrelsen fick också mandat att bestämma vilka ytterligare personer som gör konkreta stora insatser som ska få dessa förmåner.

Styrelsen föreslog höjd **årsavgift**, 225 kr, och för pensionärer och studerande 190 kr, ett förslag årsmötet ställde sig bakom. Vi bifogar inbetalningskort med dessa belopp för er som ännu inte förnyat

avgiften. Ni andra kan förstås bortse ifrån detta. Perioden mars-april fortsatte vara intensiv, särskilt för Adrian Parker och Jan Fjellander med fortsatt bevakning och bearbetning av Lunds Universitetet när det gäller deras konstiga (miss-)skötsel i tillsättandet av professuren med inriktningen på parapsykologi, se separat artikel i detta nyhetsbrev.

Ni kanske såg notisen på Namn och Nytt i DN den 12 april (och lite längre på DN:s nätupplaga)? Där försöker dekanus Sunesson, som är ordförande i lärarförslagsnämnden att få det till att vi föredrar Parker för att han är känd av oss, men så enkelt är det tyvärr inte. Vi vill bara att testamentet ska följas, att fokus för denna tjänst ska vara parapsykologi. På denna punkt har vi varit tydliga hela tiden, men det vill tydligen inte SS beakta. Väljer Lund Cardena följs inte testamentet enligt vår uppfattning, och enligt Isoz' uppfattning, Isoz som är en av Sveriges främsta experter på uttolkning av testamenten, och vars tolkning vi sänt till Lund. Om testamentet ska följas finns bara två sökande som är kvalificerade, docent Adrian Parker och professor Deborah Delanoy, där Parker har rankats 1:a av två sakkunniga, Delanoy är 1:a hos den tredje sakkunnige.

Den senaste tendensen i utvecklingen är att Lund verkar vilja styra över fokus mot kompetensen i psykologi, men även där är Adrian Parker mer meriterad än Cardena enligt de sakkunniga, så det är fortfarande oklart hur de ska kunna få ett riktigt beslut och ändå kunna välja Cardena. Dessutom anges det i utlysningen av tjänsten inget om att meriter inom psykologi som ett ämne i sig skall räknas. I detta nyhetsbrev publicerar vi två inlägg i Lunds Universitets interna skrift Lunds Universitet meddelar, nr 3 2005, som kom ut nu i mars. En av artiklarna, den av Björn Sjödén är en insändare.

Med anledning av att Cardena blivit ett omtalat namn i parapsykologikretsar har jag anledning att kort redogöra för en konferens som äger rum i juni i Liverpool om anomala fenomen, där ledande brittiska parapsykologer och Cardena medverkar, se separat notis i detta nyhetsbrev.

Därutöver har vi den första av förhoppningsvis fler **presentationer av ledande parapsykologer**. Det är den nya styrelsemedlemmen Gergö Hadlaczkzy som skriver om *Daryl Bem*, välkänd socialpsykolog som blivit fascinerad av parapsykologi. Gergö gör nu undersökning på Stockholms Universitet kring ett fenomen Bem studerar,

precognitive habituation. Gergö som pratar bra svenska föredrar att skriva på engelska, så Edgar Müller har översatt.

Vidare delger oss Fredrik Daun några idéer han har om hur psi eventuellt kan tänkas fungera. Se det som ett debattinlägg.

Eve Suurvee anmäler en bok utgiven av American Psychological Association, om fenomen där medvetandet förändras, bl a nära-döden- och ut-ur-kroppen upplevelser. Att Amerikanska Sällskapet ger ut en bok av detta slag är värt att uppmärksamma.

Vidare kommenterar jag **en nytgiven bok om pseudovetenskaper** av de svenska skeptikerna Sven Ove Hansson och Jesper Jerkert, professor i filosofi vid KTH resp ordförande i Vetenskap och Folkbildning. Antologin, som heter *Vetenskap eller villfarelse* och är utgiven av Leopard Förlag måste jag tyvärr bedöma inte hållet måttet. De behandlar med 19 bidrag flera fenomen men det är bara ett fåtal som berör oss. Jag har särskilt granskat avsnitten om parapsykologi och reinkarnation. Det kanske mest skrämmande är att kända svenska auktoriteter kommenterar den positivt (bl a P C Jersild i DN 19/2 som på ledarsidan under rubriken 'Vart tog det svenska förnuftet vägen? höjer boken till skyarna och Karin Johannisson i Aftonbladet 18/3 också kommenterar den positivt. De har uppenbarligen klart bristfälliga kunskaper i ämnet, och en attityd till detta ämne som helt är i linje med skeptikerna. DN har haft två reportage, Aftonbladet och Tv ett var, vad jag sett. Vi har här fortfarande en mycket stor uppgift att fylla med information om den seriösa forskning som pågår. En saklig, kritisk, balanserad antologi om parapsykologisk forskning skulle behövas!

Mina experiment med färgtelepati pågår nu i april och maj, bl a med flera medlemmar i SPF. Jag räknar med att bli klar med resultat och analys i slutet av maj.

PA-kongress i Sthlm i augusti 2006

Planerna fortskrider för att 2006 års PA-konferens om parapsykologi ska förläggas till Stockholm. Vi för en dialog med styrelsen i PA (Parapsychological Association) och med några lämpliga hotell och hoppas på en världskongress i parapsykologi i Stockholm ca 1-5 augusti nästa år. Intressant nog pågår ungefär samtidigt en världskongress för magiker på Mässan i Älvsjö.

Hastigt påkommet blev ett föredrag som vi inte hann annonsera på sedvanligt sätt, bara via vår hemsida och på workshopen om remote viewing. *Jerry Solfvin, forskare kring bl a healing* i USA och som besökte oss för ca tio år sedan för föredrag (hans flickvän är svenska), besökte Stockholm igen, nu 3-5 maj, så vi ordnade ett extra föredrag *den 3 maj*.

Till hösten har vi flera planer för föredrag, men ännu är inget klart. Ni kan dock ställa in er på att det första föredraget blir *torsdagen den 22 september*. ■

Några noteringar från workshopen med Ed May och Joe McMoneagle

ERIK NISSEN & GÖRAN BRUSEWITZ

Ed och Joe redogjorde för flera märkliga och lyckade försök han deltagit i med remote viewing. En 'target' var Stanford Livermore Lab (T-format hus, stor parkering, etc). Den skiss Joe gjorde var nästan exakt som ett flygfoto av området. Oberoende personer känner lätt igen området.

En annan 'target' var en kaj i en hamn med en bro. Helt plötsligt passerar en rysk tankbåt, något Joe kunde 'se'. Det var ett utvalt mål av ca fem som låg i slutna kuvert. Detta experiment gjordes live inför TV-kameror och vi fick se programmet uppspelat på workshopen.

I StarGate-programmet har Joe legat på nästan 50% rätt (slumpen har varit 20%).

Han har deltagit i 85 TV-program/filmteam i många olika länder, ytterligare 5 gånger är planeerade för Japan. När han gjort 100 är han nöjd.

När Joe gör TV-program, så följer man samma principer som i lab-försök, med dubbelblinda tester och flera alternativa mål.

För dig som vill köpa en bok av Joe, han hade bara med sig 5 ex av sin 'handbook', gå in på www.hrpub.com, beställ en bok eller flera, ange att Joe lovat vid workshop i Stockholm, Sweden att signera böckerna, så åker han till förlaget, de finns i samma stad i Virginia. ■

Artikel i LUM
nr 3 2005:

**Redaktionell
kommentar till
LUM-artikeln:**

Några kan bli förvånade att en stiftelse stödjer Cardena. Jag kan kort nämna att denna stiftelse *inte* är Parapsychological Association utan Parapsychology Foundation, en privat stiftelse med två ledande parapsykologer vi också råkar känna, Nancy Zingrone och Carlos Alvarado. De känner Cardena sedan många år och vill därför uppenbarligen 'hjälpa fram honom'. Vi har uppmärksammat dem på testamentets inriktning och varför Cardena är olämplig, men de svarar undvikande. Till saken hör också att Cardena gick ut, innan han föreslagits, med påståendet att han valts till tjänsten i Lund, vilket ju inte stämmer och får anses ohederligt.

Göran Brusewitz

Insändare i LUM
nr 3 2005:

Varför räds Lund parapsykologi?

Det var med stor glädje och förväntan som jag, som psykologistuderande för cirka två år sedan, tog del av beskedet från Lunds universitet att inrätta en professur i parapsykologi med hypnologi. Liksom säkert många andra, såg jag här unika framtida möjligheter för oss svenska studenter att specialisera sig inom ett område som hittills haft en närmast obefintlig akademisk representation i Sverige.

Det var emellertid med stor besvikelse som jag nu läste att samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden beslutat att rekommendera den amerikanske hypnosforskaren Etzel Cardena för tjänsten. Inte för att Cardena, som redan är professor, skulle sakna kompetens som forskare, utan därför att valet tydligt indikerar att LU börjar vika undan i sitt ställningstagande för parapsykologin i Sverige. Faktum är att ingen av de externa sakkunniga som konsulterats rankat Cardena som den främste kandidaten för tjänsten, just beroende på hans relativt bristfälliga kompetens inom professurens huvudämne, parapsykologi. Att valet dessutom fallit på en kandidat som inte kan svenska och varken har erfarenhet av svensk akademisk, eller klinisk psykologisk, verksamhet kan tyckas vara en mindre brist, men långt ifrån betydelselöst för förmågan att utföra det pionjärarbete som nu föreligger att utforma och etablera parapsykologins vetenskapliga position i Sverige.

Professuren i parapsykologi har fått osedvanligt mycket uppmärksamhet i media, jämfört med andra utlysta professurer. Detta har förstås att göra med parapsykologins kontroversiella status hos både allmänheten och den akademiska världen. Jag tror

att detta rykte väsentligen bottnar i missuppfattningar och konflikträdsla, och att de negativa föreställningar som finns, tyvärr återspeglar en mer allmän trångsynthet och rigiditet hos akademiska institutioner i Sverige.

Själv är jag sedan en tid bosatt i Holland och har med erfarenhet från studier i Sverige och besök vid universiteten i Amsterdam och Edinburgh mött en helt annan syn på parapsykologin som akademisk disciplin. Tvärtemot flera lärosäten i Sverige, uppmuntras faktiskt studenter där att göra parapsykologiska projekt i sina examensarbeten, bland annat beroende på den metodologiska stringens och analytiska färdigheter som de därigenom anses förvärva. Samtidigt är parapsykologin ännu till stor del outforskad och har en enorm potential för teoriutveckling.

Det vore således ytterst beklagligt om LU skulle försumma denna unika möjlighet att profilera Sverige som ett av Europas "center of excellence" på området, genom att tillsätta en ämnesföreträdare som, utifrån sin fackmässiga bakgrund och uppvisade intresse, saknar erforderliga kvalifikationer att bygga upp en adekvat inriktad verksamhet.

Varför Lund går emot internationell expertis i frågan står fortfarande oklart.

Det är allt gott att Lund vågat öppna dörrarna för kontroversiella, om än utomlands väletablerade, forskningsområden, men det är nu högst påkallat att ytterligare skärskåda, och ompröva, vad man faktiskt släpper in.

Björn Sjödén

Fil.mag. i psykologi

Konferens om anomala upplevelser i Liverpool den 4 juni

Med tanke på att Etzel Cardena blivit uppmärksammas för att han sökt och åtminstone i mitten av april förordats till tjänsten i Lund (professuren i psykologi med inriktning på parapsykologi) kan det vara värt att uppmärksamma att denne Cardena ska delta i en konferens i Liverpool i England den 4 juni, på Liverpool Hope University College med ledande engelska forskare i ämnet. Se mer på www.hope.ac.uk

Tema för konferensen är Developing Perspectives on Anomalous Experience.

Jag citerar ur programmet från deras 'hemsida': Scientific research in psychology and parapsychology continues to explore anomalous human experience in ever greater depth. Such experiences are often labelled as 'paranormal' or 'psychic' experiences and have the potential to extend our understanding of the mind.

Developing Perspectives on Anomalous Experience brings together leading academics to discuss

contemporary research in this fascinating area. Topics will include alien abduction experiences, altered states of consciousness, apparitions, extrasensory perception, haunting experiences, hypnosis, out-of-body experiences, and precognition. The conference will also examine the role of language, personality, memory and attention in the understanding of anomalous experience. The conference will be of interest to academics, students, and clinical practitioners, indeed anyone with an interest in scientific research on anomalous experience.

Speakers:

Daryl Bem; Dick Bierman; Etzel Cardeña; Deborah Delanoy; Chris French; Jez Fox; Craig Murray; Ciaran O'Keeffe; Chris Roe; Simon Sherwood; Christine Simmonds; Matthew Smith; Paul Stevens; Caroline Watt; Robin Wooffitt; Richard Wiseman

Forts sid 12

Daryl Bem - ledande socialpsykolog blir ledande parapsykolog

AV GERGÖ HADLACZKY

ÖVERSÄTTNING: EDGAR MÜLLER

Daryl J Bem, en av nutidens mest betydelsefulla parapsykologer fick sin fil kand i fysik år 1960 vid Reed College. Därefter fortsatte han sina studier i fysik som avslutades med en fil mag examen vid Massachusetts Institute of Technology, MIT, som är en av världens bästa tekniska universitet med ett mycket högt anseende.

Beväpnad till tänderna med kunskaper inom fysiken och med ett värdefullt diplom i handen bestämde han sig för att helt byta intresseinriktning och påbörja en karriär inom socialpsykologi. Denna vågade 180 graders helomvändning hos Bem berodde på hans växande intresse för medborgarrörelser och de attityder mot desegregation i den Amerikanska Södern som höll på att förändras. Han doktorerade i socialpsykologi vid Universitetet i Michigan och hans specialisering var attityder samt allmän opinion.

Daryl Bem har varit verksam vid de mest ansedda universiteten i världen, som professor i psykologi vid Stanford University, som gästprofessor vid Harvard och för närvarande som professor i psykologi vid Cornell University.

Han kan tillskrivas en meriterande lista av ca 60 olika publikationer allt från artiklar i nästan alla ledande psykologiska tidskrifter till läroböcker för universitetsstudier. Bems forskning inom ett brett fält av ämnen, såsom beslutsprocesser i grupp, självuppfattning, personlighetsteori, extra sensorisk perception och sexualorientering har haft en signifikant betydelse för den psykologiska disciplinen. Den 10:e upplagan av en bok med titeln *Introduktion till Psykologin* har blivit den mest sålda läroboken i hela världen för studenter inom elementär psykologi. Bem var en av författarna till boken, de andra två var Richard Atkinson och Edward Smith.

Ett väsentligt bidrag till parapsykologin var en artiklen skriven av Bem och Charles Honorton, nämligen "Existerar psi? Uppreppningsbara bevis på en från det normala avvikande process av informa-

tionsöverföring" (Does psi exists? Replicable Evidence for an Anomalous Process of Information Transfer). Artikeln beskriver och analyserar de tidigare redovisade resultaten av Ganzfeld studier genom en procedur som kallas för metaanalys. Ganzfeld studierna har som mål att mäta förekomsten av telepati. Rapporten som återges i artikeln drar slutsatsen att om man skulle addera samtliga redovisade Ganzfeld studiers resultat och betraktade detta resultat som om det skulle komma från en enda singelstudie så skulle resultatet utgöra ett betydande stöd för telepatihypotesen. Även om denna artikel var debatterad och inte accepterad som bevis på telepati, blev den ändå en milstolpe inom parapsykologin.

Eftersom den publicerades i *Psychological Bulletin*, som är en ledande tidskrift med högt anseende inom den etablerade vetenskapen, låg artikelns värde och förtjänst i det faktum att den genererade välbehövligt intresse och debatt inom forskningsområdet.

Innan Bem hört talas om Ganzfeldstudierna och träffade Charles Honorton hade han en skeptisk inställning till extra sensorisk perception. I sin ungdom var han också en amatörrollkarl och även i dag är han en professionell illusionist samt medlem av *Psychic Entertainers Association*. Honorton bjöd in Bem till sitt laboratorium där Ganzfeldstudierna genomfördes för att bedöma huruvida de erhållna positiva resultaten kunde bero på fel i experimentuppläggning eller på fusk. När Bem lämnade laboratoriet var han imponerad av stringensen i experimentens uppläggning och han var inte längre en skeptiker. Charles Honorton spelade en oerhört stor roll inom parapsykologin genom sin forskning men han hade även ett annat väsentligt bidrag, nämligen Bem.

Daryl Bems huvudsakliga forskningsområde idag är prekognition. Han har konstruerat flera sinnrika forskningsprotokoll med syfte att mäta människors förmåga att förutse framtiden.

Det allra senaste av dessa är ”Precognitive Habituation” (lämpligt svenskt uttryck saknas, därför används här den engelska varianten.).

I vanliga ”cognitive habituation” experiment visar man försökspersonerna en obehaglig bild, bild A, subliminalt (så snabbt att försökspersonerna inte är medvetna om att ha sett den men hjärnan uppfattar bilden ändå, tiden är 3-4 millisekunder), exempelvis en lemlästad kropp. Därefter visas försökspersonerna både bilden A och en annan lika obehaglig bild B supraliminalt (under flera sekunder så att försökspersonerna blir medvetna om bilden) och de ombeds att välja den av de två som de finner minst obehaglig. Resultaten av sådana experiment visar att försökspersonerna för det mesta väljer bild A, av det skälet att de redan har sett bilden och därför uppfattas den som något mindre obehaglig än bild B som de tidigare inte har sett.

I Bems precognitive habituation experiment visas försökspersonerna först två obehagliga bilder A och B. Därefter väljer datorprogrammet slumpmässigt ut en av de två bilderna som projiceras för dem subliminalt. Tanken är att om försökspersonerna verkligen kan blicka in i framtiden så skulle de påverkas av den bild som datorn skulle komma att visa för dem subliminalt. Följaktligen, om datorn skulle visa bild A i framtiden skulle försökspersonerna välja bild A i nutiden också eftersom de skulle ha blivit vana vid den när de utsattes för den subliminala projiceringen.

Bem presenterade resultatet av denna forskning vid en kongress i Wien, arrangerad av Parapsychological Association. Hans forskning ledde till resultat med statistisk signifikans och kunde upprepas av flera andra forskare, till och med en kritiker lyckades. Resultaten är ännu inte publicerade men de visar att det är fråga om ett intressant område inom parapsykologin som behöver uppmärksamhet och ytterligare replikationer.

Själv deltog jag också på den aktuella kongressen och hade nöjet att se Bems presentation. Det var vid detta tillfälle som jag insåg att Bem kan visa upp inte bara anmärkningsvärda prestationer som vetenskapsman och en imponerande karriär som forskare, men att han även är en utmärkt talare och underhållare med förmågan att kunna trollbinda åhörarna som upplever att det är värt att lyssna på vartenda ord som han yttrar. ■

Ny bok om pseudovetenskap Forts från sid 10

ker, Simon Sherwood och Chris Roe. Med detta upplägg kan alltså läsaren själv ta del av olika synpunkter och själv dra slutsatser.

Men Jerkert och Hansson har alltså valt att i sin antologi bara ta med dessa två kapitel av Hyman och Alcock, ingenting av någon förespråkare. Läsaren ges då ingen möjlighet att själv ta ställning, man får bara två skeptikers syn på olika aspekter av denna forskning. Det är uppenbarligen den bild man vill förmedla. Och återigen, om bara den gäller kan det vara rimligt att förhålla sig skeptisk till parapsykologisk forskning, men så är det nu inte. Andra synsätt och tolkningar är fullt rimliga.

De hade kunnat göra en Skeptikers handbok och låta t ex en ledande företrädare för parapsykologin på ett balanserat sätt redogöra för möjligheter och problem inom parapsykologin. Det hade givit ett visst förtroende.

VoF satsar med denna bok på en bredd som innebär att flera områden presenteras, men klart ensidigt och alldeles för kortfattat, den bild VoF vill sprida. Risken är stor att även områden jag inte behandlat också drabbas.

Jag läser alltså boken med stor osäkerhet, men kan med den kunskap jag har, inte ha någon större tilltro till den. När Clas Svahn kommenterar boken i DN skriver han att ”Här får en läsare vetenskapens syn på ovetenskapen. I huvudsak är det bra, men tyvärr säger några kapitel mer om dem som skrivit dem än om hur verkligheten utanför husknuten är beskaffad.” Han menar också att ”boken fyller en viktig funktion även om den antagligen riskerar att missa sin målgrupp”, och det är ungefär samma bedömning jag gör. Vilka vill man nå? De som har egna erfarenheter av paranormala fenomen (eller av slagruta) känner sig helt nonchalerade.

Avslutningsvis kan jag dock notera att framför allt Jerkert verkade öppen för att granska dessa fenomen vetenskapligt, inte bara stoppa eller förhindra sådan forskning. Det har Hansson antytt, då han menat att de ansvariga i Lund borde ångra att de tagit emot pengar för professuren som ska ha inriktning mot parapsykologi.

Jag vill slutligen lyfta fram Jesper Jerkerts slutkapitel ’Att undersöka kontroversiella fenomen’, ett synnerligen riktigt och viktigt kapitel. Tänk om de kunde tillämpa detta tänkande och denna noggrannhet på rätt sätt? ■

Denna anmälan är en förkortad variant av anmälan i Sökaren nr 3 2005.

Telepatisk förmåga - hur då?

Fredrik Daun

Vad jag inte förstår är att det ska vara så svårt att tänka sig telepatisk framgång som beroende av att kommunikanterna befinner sig i ett *kompatibelt sinnestillstånd* - som skulle kunna kallas för *att vara på samma våglängd*. Om telepati existerar är det sannolikt på så vis att det fyller något slags funktion - dvs inte är en evolutionär/ontologisk biprodukt. Grundmekanismen (-erna) skulle kunna vara kopplade till någon form av djuplodande intention, snarare än till ytlig intention som underkastar sig arrangerade situationers manipulativa grundton ("vibbar"). Dvs förutsättningen att telepati ska äga rum är att informationen verkligen har en mening, på ett djupare livsplan där intentionen spelar en avgörande roll. En försöksledare som verkligen står och faller med resultatet är möjligen tillräckligt seriös i sin intention för att kunna tangera denna kritiska nivå eller djupare mening som behövs för att psi ska uppträda. Detta skulle bli förklara försöksledareffekten.

Om psi existerar verkar det rimligt att anta att det finns något slags filter som blockerar all information som inte är absolut nödvändig för väl och ve. Detta filter skulle vidare kunna vara kopplat till arousalnivå och förväntningar kring denna. Utan ett dylikt filter skulle vi troligen finna tillvaron outhärdlig. Personligen är jag mer eller mindre övertygad om att vi alla har en permanent 'output' som kan jämföras med radiovågor (vad återstår att upptäcka). Mycket signaler med känslor och information av starkt varierande tydlighet/kvalitet och intensitet blir det naturligtvis då. Ett välfungerande skydd, eller filter, mot denna information är i så fall givetvis av största betydelse för psykisk hälsa! Om vi vill vara helt säkra så blockerar vi funktionen permanent. Om vi däremot orkar stå ut med lite missriktad och potentiellt störande information så kan vi på ett omedvetet (och möjligen också medvetet plan) välja att lätta på blockeringen och konfigurera filtret efter vår önskan. En medvetenhet om telepatins existens skulle sannolikt minska de negativa effekterna på psyket högst avsevärt. Ett extremt exempel på tänkbara sociala effekter är att individer med "fel på filtret", som idag betalar ett mycket högt pris för sin psi-förmåga, kanske skulle kunna skrivas ut från psyket.

Min *intuitiva* och i viss mån även kognitiva övertygelse är att det i *filterteorin* finns mycket att

hämta som kommer att leda parapsykologisk forskning framåt. Men hur ska man någonsin kunna verifiera eller dementera dessa saker? Ett tydligt moment 22 blockerar möjligheterna till framgång. För att kunna studera och dokumentera psi-förmågan/-fenomenen krävs enligt *filterteorin* att det finns en grundläggande mening i det, annars kommer psi inte att fungera emedan den inbyggda säkerhetsmekanismen mot onödig och störande information filtrerar bort eller blockerar den psi-burna informationen.

Hoppet finns då i bättre experimentmetoder och i att finna individer vars filter fungerar annorlunda - de så kallade *synska*. Om man försöker fånga psi i sitt rätta element, den "holistiska -emotionellt naturligt förankrade verkligheten", där det finns en grundläggande meningsförankring, så har man per definition minimala möjligheter att dokumentera det man finner på ett vetenskapligt sätt. "Kryphålet" är enligt *filterteorin* att försöksdeltagarna inklusive försöksledare finner själva dokumentationen och forskningen i sig så pass meningsfull, emotionellt väl förankrad, att *psi-filtrets* default-blockering i någon mån inaktiveras så den psi-burna informationen tillåts "passera in i medvetandet". Försöksledaren själv är vanligtvis den som har störst engagemang och lidelse investerad i sammanhanget, vilket gör försöksledareffekten högst begriplig. Vilken betydelse försöksdeltagarnas individuella egenskaper har för psi-experimentens framgång är mer oklart. Det verkar som om vissa individer har en extraordinär förmåga i sammanhanget (så kallade psychics). Huruvida denna förmåga är medfödd eller föremål för inläring och utveckling är mindre utforskat.

Vi vet att det finns många aspekter i psyket, själslivet, som inte låter sig manipuleras i laboratoriet (ännu). Hur kommer det sig att vi tror oss ens vara i närheten av att kunna fånga det vi har bestämt oss för att kalla för psi? Som jag ser det finns det allt annat än anledning att tro att vi hittills sett mer än toppen av ett isberg (eller flera - hur skiljer man i dimman ett isberg från ett annat?) som med tiden kan visa sig vara något helt annat än vad vi tänker oss idag. Två nyckelord dyker alltså upp framför detta mysterium: *Intention* och *Confidence*. Vad är syftet med psi (om något); krävs det ett särskilt syfte för att psi-fenomenen

ska manifesteras – och, vilken tilltro har vi till dess existens; är vi redo att släppa på blockeringen? Det finns åtminstone en framstående forskare i ämnet, dr Rupert Sheldrake, som flyttat delar av sin forskning till Östasien eftersom han hävdar att telepati fungerar bättre där¹. Cambridge-forskaren Sheldrake är för närvarande en av de mest framgångsrika telepatiforskarna och använder intressant nog huvudsakligen naturliga miljöer och omständigheter som grund för sina experiment.

Ett är dock säkert, utan forskning kommer vi ingen vart. Ett sätt att förbättra experimenten vore kanske att relatera dem till något av stor generell betydelse för människors livssituation. Denna koppling till *väl och ve* som psi ofta givits är för övrigt möjligen orsaken till att fenomenen så till

den milda grad blandats ihop med religiösa idéer. Det är olyckligt att koppla psi till ett, ontologiskt sett, större sammanhang än vad det finns fog för, emedan ämnet då än lättare stämplas som ovetenskapligt nonsens i såväl allmänhetens, liksom större delen av vetenskapens ögon. Det har ”liksom inget med spöken, tomtar eller troll att göra”, inte det minsta! ■

Fredrik Daun: Psykologistuderande med signifikant vetenskaplig rapport i ämnet.²

Fotnot:

¹www.sheldrake.org

Engelska kungahuset beslutade nyligen att stödja Sheldrakes forskning.

²*Vad kännetecknar ett effektivt telepatistimuli?*

Psykologiska institutionen Sthlms universitet 2004.

Amerikanska Psykologiska Samfundet ger ut bok om fenomen som förändrar medvetandet

Medvetandeförändringar: En empirisk analys tillägnad sociala Vetenskaper av Imants Baruss.

Bokrecension av Stanley Krippner, Ph.D.

Boken utgiven i Washington, DC: American Psychological Association, 2003, 291 + xii pp.

SAMMANFATTNING: EVE SUURVEE-RÅSTRAND.

Under de senaste åren har mängder skrivits om medvetandet, men Imants Baruss kommer ut med en trevlig och överraskande ny öppning. Han tar ett originellt grepp om ämnet och utvecklar dess subjektiva karaktär på ett sammanhållet sätt. Boken är både underhållande och instruktiv.

Bokens tio kapitel täcker ämnen som vakenhet, sömn, drömmar, hypnos, trance, psykedeliska tillstånd, meditation och död.

Baruss gör oss uppmärksamma på att man kan närma sig medvetandet utifrån tre perspektiv: det fysiologiska, det kognitiva och det upplevelsemässiga. Han påpekar att medvetandet i grunden kan ges minst fyra olika definitioner, sträckande sig från den behavioristiska till den subjektiva, och i texten utvecklar han skillnaderna mellan dessa olika medvetanden.

Baruss ifrågasätter patologisering av vissa medvetandetillstånd men förstår att problem uppstår när vissa medvetandetillstånd görs gällande som inte omfattas av det stora flertalet inom det

egna sociala gruppen, såsom nära-döden upplevelser (NDU).

Baruss citerar många ganzfeldexperiment, studier över hur man kan upptäcka fenomen på avstånd och andra parapsykologiska studier. Han lämnar det öppet för läsaren att dra egna slutsatser. Med Baruss bok kan dessa dimensioner finna vägar in till ”mainstream”psykologin. Boken inspirerar till fortsatt forskning. Baruss slutkommentar går ut på att medvetandeförändringar kan föra oss fram till att utforska vår uppfattning om verkligheten och att en sådan utforskning kan ge oss en djupare förståelse för livets mysterier.

Baruss resonerar huruvida ut-ur-kroppen-upplevelserna är vanföreställningar eller om de är verkliga, sammanfattningsvis menar han att forskningsdata kring dessa fenomen har varit tvetydiga.

Baruss berör tre NDU-områden som knappast nämnts av andra forskare: blinda människors NDUs, negativa NDU, svårartade NDU och NDU i andra kulturer än de västerländska. Tunnelseenden är ovanliga i icke-västkulturer, scenarier där livet rullas upp kan ibland förekomma i Kina och Indien.

Interkulturella studier stärker argumentet att förekomsten av NDU inte bara kan vara upplevelsemässiga biprodukter av fysiologiska förändringar som äger rum i den döende hjärnan. Om

Forts nästa sida

NDU förekommer när hjärnan inte är i ett sådant fysiskt tillstånd att kognitiva funktioner är möjliga så kan man inte heller anta att hjärnan är orsaken till NDU.

Baruss anser att det har förekommit alltför få studier kring tidigare liv och effekterna av regressionsterapier så att sanningshalterna skulle kunna styrkas, han menar att dessa snarare bör anses vara fantasier. Baruss har noterat att det ofta förekommit att föräldrarna hade någon kännedom om personen vars liv barnet upplevde. Han upptäckte att det fanns ett samband mellan en defekt som barnet hade från födelsen och det sätt enligt vilket den tidigare personen hade dött.

Baruss refererar en nyligen genomförd studie i Scole i England. Ett forskningsteam närvar under 32 sammankomster där fyra personer samlades varav två ansåg sig vara mediala. Tio olika andar talade genom två av medierna på sätt som var föga karakteristiskt för dessa mediala personerna. Baruss väcker frågan om bedrägeri men noterar att forskningsteamet inte kunde varse något i den vägen.

Baruss avslutningskapitel medför att man utifrån kunskap om förändrade medvetandetilstånd skulle kunna ställa vissa fundamentala frågor kring och ifrågasättanden av den verklighet som vi lever i. ■

Skeptikerna ger ut ny bok om pseudovetenskap

AV GÖRAN BRUSEWITZ

Föreningen Vetenskap och Folkbilning (VoF) har givit ut en ny bok om pseudovetenskaper, *Vetenskap eller villfarelse* på Leopard Förlag. Boken är i form av en antologi med Jesper Jerkert (JJ), ordförande i VoF, samt Sven Ove Hansson (SOH), professor i filosofi på KTH som redaktörer. Boken har uppmärksammats i både DN, Aftonbladet och SVT. I DN anmäldes boken på ledarsidan den 19 februari av P C Jersild med den något provocerande titeln "Vart tog förnuftet vägen?". Jersild höjer den till skyarna, så man har all anledning att granska om den håller måttet.

Är det pseudovetenskap som presenteras? Går den att lita på? Mycket tveksamt. Jag har granskat två kapitel om parapsykologi och avsnittet om reinkarnation. Dessa avsnitt och kapitel lämnar mycket i övrigt att önska.

Jag delar VoF's grundsyn (är också medlem där) att man ska pröva fenomenen och påståenden med empiriska metoder. Tyvärr tar jag del av och granskar annan forskning än de gör (granskar de den 'dåliga' forskningen, jag den goda?, det verkar så, vi har olika målsättning som kan innebära att vi skaffar oss olika bilder av resp område), så trots samma kritiska förhållningssätt drar jag andra slutsatser än de gör.

Jag måste konstatera att de presenterar sin kritik på ett sådant sätt att den låter mycket insiktsfull och vetenskaplig. Men jag måste också konstatera att de begår samma misstag som de kritiserar pseudovetenskapen att göra, nämligen att de låter

vetenskapliga, men är det inte. P C Jersild som annars är en person många skattar ganska högt, faller här helt i farstun och låter sig övertygas, liksom Karin Johannisson den 18 mars och Gunnar Fredriksson i AB den 21/3 (Karin J uppmärksammar dock tack och lov en tendens i boken att undervärdera helhetssyn, kanske en konsekvens av något hon konstaterar, att alla som medverkar är män?)

Det är risk att de flesta som inte är insatta i forskningen låter sig övertygas, eftersom VoFs presentation låter så vetenskaplig och förnuftig. Så är det nog för både Fredriksson, Johannisson och Jersild. VoF har här ett oerhört ansvar att presentera en allsidig bild av den forskning de granskar, och det gör de inte.

Så till skälen varför jag inte litar på boken. Jag nöjer mig med att delge reflektioner om reinkarnation och parapsykologi.

Om reinkarnation. Professor Dan Larhammar (DL) avfärdar reinkarnation, eller som de intresserade kallar det, "past life memories" på några få rader. Han fick av mig för några år sedan några representativa rapporter som antyder reinkarnation. Jag vet inte om han läst dessa rapporter, det verkar inte så. Jag har uppmärksammat honom på att pionjären Stevenson för ca 4-5 år sedan utkom med två gedigna böcker om barn som hade födelsemärken och födelsedefekter, som speglade ett minne från föregående liv, båda rikligt illustrerade med fotografier av dessa märken och defekter, böcker som vi köpt in och har i vårt bibliotek. Dessa verk kom-

menterar han inte alls. Han skriver ”Ett antal fall har anförts vara väldokumenterade, men noggrann granskning har visat att även dessa har påtagliga luckor...”. De fall han syftar på finns i Stevensons första bok ’Twenty cases...’, som utkom 1974. DL verkar inte alls beakta alla de fall och rapporter som publicerats sedan dess, inkl de två digra böcker om födelsemärken och -defekter (obs! biologiska ”minnen”!). Den granskning han hänvisar till publicerades av Angel i skeptikernas tidskrift *Skeptical Inquirer* 1994. Om kritiken är rimlig har läsaren inte en chans att bedöma utan utlämnas till DLs slutsats. Där finns alltså ingen redovisning av om Stevenson samtycker till kritiken.

Larhammar borde i objektivitetens namn ha nämnt något om det som publicerats senare och antyda något om de problem och frågor som diskuterats i denna debatt. Men han vill bara kort avfärda det på två rader.

Jag kan förstå om han vill vara kortfattad, för en ingående, mer objektiv granskning av reinkarnation skulle kräva minst 5-10 sidor och det ryms inte i denna bok. Men konsekvenserna blir att läsaren får en totalt felaktig bild av denna forskning. Och då kan man undra om andra fenomen i denna bok behandlas på samma sätt. För mig medför detta att boken inte ger någon trovärdighet i att sammanställa forskningen på detta område. Läsaren får en bild av forskningen, den bild som DL i detta fall vill ge, och det kan vara riktigt att det utifrån denna bild är rimligt att förhålla sig kritisk och skeptisk till forskningen om ett visst fenomen. Men DL har alltså valt eller tvingats vara sparsam, och det innebär att de förmedlar en bild som inte stämmer med verkligheten.

Den elev som får ta del av detta får en alldeles felaktig bild av denna forskning!

Parapsykologi. Om denna forskning har man två kapitel, ett av James Alcock om Parapsykologins problem, ett av Ray Hyman om Parapsykologiska experiment. Värt att notera här är att Alcocks kapitel är hämtat ur ett specialnummer av *Journal of Consciousness Studies* om parapsykologisk forskning. I detta specialnummer har de tre redaktörerna var sitt förord, en av dem är Alcock som råkar vara god samarbetspartner till den mer öppne (men likväl kritiske) Adrian Parker i Göteborg. Utöver detta skeptiska inlägg finns i *JCS* fem kapitel om experiment gällande psi, av bl.a. de välkända parapsykologerna John Palmer, Adrian Par-

Forts på sid 6

AXPLOCK UR NYA TIDSKRIFTER

Magnetiska variationer vid hemsökta hus?

I *EJP (European Journal of Parapsychology)* volym 19, 2004 skriver Jason J. Braithwaite vid Behavioural Brain Sciences Centre, University of Birmingham: Magnetic variance associated with 'haunt-type' experiences: a comparison using time-synchronised baseline measurements. Varierar magnetismen vid 'haunt-type' upplevelser, alltså vid besök och upplevelser vid 'hemsökta' hus och platser?

Chris Roe, Russel Davey och Paul Stevens skriver om Arousal and performance at ESP and PK tasks using a common protocol.

John Palmer and Vernon M. Neppe rapporterar om Exploratory analyses of refined predictors of subjective ESP experiences and temporal lobe dysfunction in a neuropsychiatric population. Slutligen en rapport från svensk forskning: Anneli Goulding, Joakim Westerlund, Adrian Parker och Jiri Wacker-mann : The first digital autoganzfeld study using a real-time judging procedure. Dessutom två böcker, varav en är: *The PK Zone: A cross-cultural review of psychokinesis (PK)*, av Pamela Rae Heath (2003), Alan Gauld anmäler.

Om medvetandet på konferens i Kina

I *JCS (Journal of Consciousness Studies)* nr 2, febr 2005 kommenteras *The HOT Theory of Consciousness: Between a Rock and a Hard Place?*, Harald Walach och Stefan Schmidt skriver om *Repairing Plato's Lifeboat with Ockham's Razor: The important function of research in Anomalies for mainstream science*,

Bill Faw kommenterar en konferens i Beijing, ICP-2004, ett samarrangemang mellan The International Union of Psychological Science ('Union') och the Chinese Psychological Society dess 28-e internationella kongress i psykologi. Unionen har medlemmar i 67 länder. Nära 6000 deltagare från nästan 80 länder i 5500 presentationer under 6 dagar, var den största konferensen på fastlandet Kina någonsin. De presenterar en särskild sida över presentationer som direkt berör consciousness-frågor.

J Andrew Ross jämför Roger Penrose och Wolfram under 'Roads to reality'.

Mycket läsvärt i nya *Journal of Parapsychology*

I *JP (Journal of Parapsychology)* våren 2004 (vol 68, nr 1) finns ovanligt mycket av intresse, liksom böcker.

Det börjar med att Carlos Alvarado skriver om *On the centenary of Frederic W J Myer's Human Personality and Its survival of bodily death*, fortfarande en mycket angelägen bok.

Därefter Janet A Pitman och Nicholas E Owens om *The effect of manipulating expectations both before and during a test of ESP*, alltså kan man påverka resultatet om man manipulerar förväntningar före och under ett ESP-test?

Därefter Paul Stevens om *Experimental evaluation of a feedback-reinforcement Model for dyadic ESP*. Theo K. de Graaf och Joop Houtkooper fortsätter om *Anticipatory Awareness of emotionally charged targets by individuals with histories of*

Forts nästa sida

AXPLOCK UR NYA TIDSKRIFTER

emotional trauma, alltså Medvetenhet om emotionellt laddade targets med individer som har emotionella trauma sedan tidigare.

Stuart Wilson, Robert L Morris, Niko Tiliopoulos och Eric Pronto skriver sedan om Psi and associational processes.

J E Kennedy fortsätter om A proposal and challenge for proponents and skeptics of psi. För dialogen med skeptiker/kritiker kan denna nog vara intressant.

Bland böcker: Jerry Solfvin (som besökte oss för ca 8 år sedan och nu är på gång igen med kort i varsel i början av maj 2005) anmäler Spiritual Healing: scientific validation of a healing revolution av Daniel Benor.

Boken Psi Wars: getting to grips with the paranormal, antologi av Alcock, Burns och Freeman, anmäls av PA-ordföranden Caroline Watt. Mycket nyttig och läsvärd anmälan av denna bok, som motsvarar specialnumret av JCS om parapsykologisk forskning.

Nästa bok är ett försök att sammanställa de bästa bevisen för psi: Best evidence, av Michael Schmicker, anmäls av Jeffrey Mishlove. Det är ett lovligt försök att välja ut de bästa bevisen för psi.

Den sista boken är också av intresse: Projectiology: : A panorama of the experiences of the consciousness outside the human body, av Waldo Vieira, anmäls av Debra A Midyette, en bok av särskilt intresse för de som är intresserade av 'lucid projection' alltså medvetna ut-ur-kroppen-upplevelser.

Cardena konferens forts

Locaation: The conference will be held in the Cornerstone building on the Everton campus of Liverpool Hope University College. The Cornerstone is a beautifully renovated Grade II listed building located close to Liverpool city centre.

Registration: Delegates must book their place for the conference in advance. The deadline for registration is Friday 6th May 2005. However, delegates who register before Friday 15th April 2005 will qualify for a reduced registration rate:

The conference will begin at 9am and will conclude at 6pm. Registration includes refreshments and lunch.

Contact: If you wish to contact the conference organizers, please send an email to: anomalousexperience@hope.ac.uk. Alternatively, you can write to:

Anomalous Experience Conference 2005
Deanery for Science and Social Sciences
Liverpool Hope University College
Hope Park, Liverpool, L16 9JD, UK
Tel (+44) (0)151 291 3387

Starkt fall då barn säger sig minnas tidigare liv

I JSE (Journal of Scientific Exploration) nr 1 2005 skriver Mikel Aickin en kolumn om Inference and Scientific Exploration.

Bland forskn.artiklar: Lance Storm och Michael Thalbourne om The effect of a change in pro attitude on paranormal performance: a pilot study using naive and sophisticated skeptics, H H Jürgen Keil och Jim B Tucker om Children who claim to remember previous lives: cases with written records made before the previous personality was identified. Det gäller alltså ett fall där barn säger sig minnas ett tidigare liv, och där man gjort anteckningar om det tidigare livet innan föregående personlighet har identifierats.

Bland böcker: Henry Bauer anmäler Science in the looking glass: what do scientists really know? av Brian Davies, Ian Stevenson anmäler Copies in seconds: Chester Carlson and the birth of the xerox machine, intressant eftersom Carlson donerade stora pengar till en tjänst just i Virginia där Ian verkar.

James McClenon anmäler The world's most haunted places: from the secret files to ghostvillage.com av Jeff Belanger och Franklin Lakes.

Slutligen informeras om nästa SSE-möte, 19-21 maj i Gainesville, Florida. Bland talare: Henry Bauer, Robert Jahn, Edgar Mitchell och Marilyn Schlitz. *Se mer på* www.scientificexploration.org.

Gåvor:

G H-g, Stockholm 100:-
B F-g, Mexico 300:-

Tack för ert bidrag!

I nästa nr planeras:

- Ett referat av en mycket bra artikel om Parapsykologins ställning som publicerades 1 april (!) i Financial Times.
- Intervju med Anneli Goulding om hennes forskning i Göteborg.

Sällskapet för Parapsykologisk Forskning, SPF

Postgiro: 35 17 57-0

Medlemsavgift: 225:-, för pensionärer och studerande 190:-

Ordförande: Göran Brusewitz,
Diligensvägen 98, 13148 Nacka

Tfn och fax hem: 08-466 98 58 **Mobil:** 0708-10 35 32

Vice ordförande: Jens Tellefsen

Kassör: Anneli Goulding

Sekreterare: Edgar Müller

Layout: Merit Müller

Redaktör för Nyhetsbrevet: Göran Brusewitz

Hemsida: www.parapsykologi.se

Ansvarig för hemsidan: Jonas Liljegren